

РАВЕНСТВО НА ВЪРХА, ОТ ТРИМА ДО ПЕТИМА УЧАСТНИЦИ В БЪДЕЩИЯ ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

В периода 10-15 май 2019 г. Агенция „АФИС“ проведе национално представително проучване на предварителните нагласи във връзка с предстоящите избори за членове на Европейския парламент. Интервюирани са пряко „лице в лице“ в домовете им 1604 пълнолетни български граждани в 126 населени места. Методът на регистрация е чрез случаен подбор по критерия „Най-близък рожден ден измежду пълнолетните лица в домакинството“. Предвид на близостта на очакваното събитие по-обстойно е проучено мнението на 1008 от интервюираните лица, които според нашия анализ е сигурно или почти сигурно, че ще гласуват идната неделя. Доверителният интервал на отклонение при възвратен подбор е $\pm 1,17-2,73\%$. Проучването е проведено със собствени средства.

Данните свидетелстват за сравнително висока декларативна нагласа за участие на пълнолетните български граждани в предстоящите европейски избори. От 1604 интервюирани лица 1008 заявяват готовност, макар и в различна степен, да се явят пред урните идната неделя, което предполага избирателна активност от 62,8%. Това обаче следва да се интерпретира на базата на онези около 5,2 млн. пълнолетни български граждани, които живеят и пребивават постоянно в пределите на родината, и до които ние достигаем с нашите социологически инструменти и изследователски методики. Спрямо избирателния списък на ЦИК (6,4 млн. души), тази активност ще се движи в границите на 33-35%.

Нашата прогноза е, че идната неделя ще гласуват между 2,1 и 2,3 млн. души, което прави именно активност от цитирания порядък.

Какви са данните в отговор на прекия електорален въпрос от страна на декларираните готовност за гласуване? Въпросът е зададен чрез показване на изборната бюлетина (шоукарта) на регистрираните партии, коалиции и независими кандидати, заедно с изтегления в жребия номер.

БСП ЗА БЪЛГАРИЯ	25,7%
ГЕРБ	24,5%
ДПС	13,2%
ВОЛЯ	5,5%
ВМРО – БНД.....	4,4%
КОАЛИЦИЯ ЗА БЪЛГАРИЯ.....	3,2%
АТАКА	2,6%
ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ.....	2,5%
ПАТРИОТИ ЗА ВАЛЕРИ СИМЕОНОВ	1,6%
ВЪЗРАЖДАНЕ	1,4%
ГЛАС НАРОДЕН.....	1,3%
ПАРТИЯ НА ЗЕЛЕНИТЕ	1,1%
ПЪТ НА МЛАДИТЕ.....	1,0%
Други партии, коалиции и кандидати под 1%	3,3%
Не подкрепят никого	8,7%

Първият коментар тук е по адрес на т.нар. „големи“ – БСП и ГЕРБ. Преди месец, тоест преди горещата фаза на кампанията, двете формации разпределяха помежду си общо над 60% от всички гласове. Сега този дял е спаднал с 10 на сто. Регистрираме нетипично висок дял на малки партии и независими кандидати, които получават около 1% и повече.

Едно от възможните обяснения на този феномен дават данните от отговорите на въпроса за мотивацията за гласуване. 6,6% от интервюираните и заявили че ще гласуват за партия или коалиция, отиват на тези избори с мотива „За да попреча на определена партия да спечели“. Почти в равна степен този дял се разпределя именно между БСП и ГЕРБ. На практика протестният вот срещу „големите“ намира прием в лицето на редица по-малки партии и коалиции и дори някои независими кандидати.

С оглед на близките дялове е важно да се отбележи, че двете формации се ползват с различна степен на мобилизация на своите привърженици. Анализът на данните показва, че въпреки минималната преднина на БСП за България, електоралният корпус на управляващата партия е по-силно мобилизиран, което може да резултира и в размяна на местата.

Вторият коментар е относно резултатът на Коалиция за България. На електоралния въпрос, зададен отворено (без посочване на имена на партии и кандидати) или затворено (с посочване на имена на партии и кандидати), 71% от потенциалните гласоподаватели на тази коалиция декларират нагласа да подкрепят БСП, но при теста с бюлетината избират Коалиция за България.

Невъзможно е да се направи прогноза по този въпрос, тъй като до изборния ден нещата могат да се променят в резултат на финалните щрихи на кампанията. Както посоката, така и мащабът на такава евентуална промяна ще останат неизвестни до последния момент.

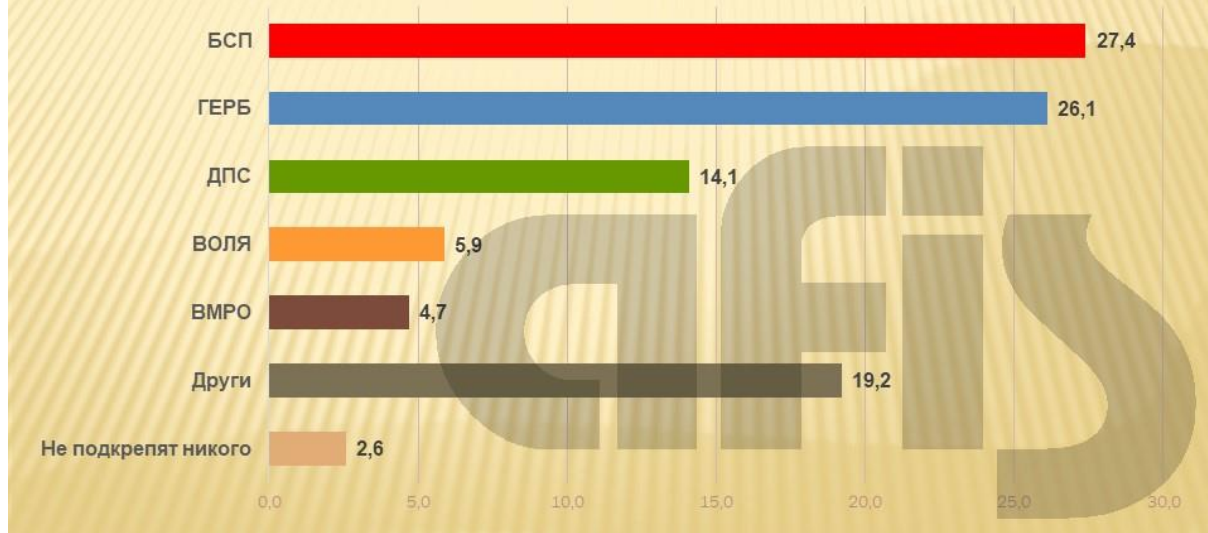
Третият коментар е относно данните за малките партии и кандидати (около 1%). Няма как да не се спомене, че сумарно вотът за всички тези партии, коалиции и независими кандидати е 2 пъти повече в сравнение с предходните Евроизбори. До голяма степен може да се каже, че това също е протестен вот, или вот срещу статуквото, който обаче едва ли ще се реализира в мандати.

Четвъртият коментар е за онези интервюирани, които са предпочели варианта „Не подкрепям никого“. От опит знаем, че този дял в анкетни проучвания е силно преувеличен заради по-високата му престижност в сравнение с варианта „Няма да гласувам“. Анализът на профила на интервюираните лица обаче разкрива, че близо две трети от тази подизвадка или със сигурност няма да гласуват, или по-скоро няма да гласуват.

Нашата прогноза по този въпрос е, че делът на онези гласоподаватели, които в изборния ден ще маркират квадратчето в бюлетината „Не подкрепям никого“, няма да надхвърли 2,6%, имайки предвид, че на Парламентарни избори 2017, този дял е бил 2,3%.

Преизчисленият резултат при тази хипотеза ще изглежда по следния начин:

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ

С други думи кръгът на „заподозрените“ призьори в следващия Европейски парламент се изчерпва с трима сигурни играчи и двама под въпрос.

Предизвестен ли е победителят на предстоящите избори? Отговорът е – по никакъв начин. Преди всичко заради късата дистанция между двете водещи формации – БСП и ГЕРБ, която е в рамките на допустимата статистическа грешка. Освен това при анализа на данните следва да се вземе предвид и степента на мобилизация на основните партийни ядра, които беше споменат и преди това, а той сочи следното:

	Сигурни	Колебаещи се
БСП.....	66,2%	33,8%
ГЕРБ	70,5%	29,5%
ДПС.....	72,0%	28,0%
Воля.....	57,4%	42,6%
ВМРО.....	69,1%	30,9%

Видно е, че ГЕРБ е постигнал по-висока степен на мобилизация на своите избиратели в сравнение с основния си конкурент. Най-висока е мобилизацията по традиция на ДПС, но и ВМРО много успешно е провела кампанията си.

ГЕРБ, освен скритите си предимства, с които се ползва всяка управляваща партия, разполага с още едно – Коалиция за България, която отнема гласове от БСП. Иронията тук обаче е, че Коалиция за България е скрито предимство и за БСП, ако тя съумее да си „прибере“ в последния момент гласовете, които при други обстоятелства безусловно биха били в нейна полза.

Колебанията в електоралния сектор на ГЕРБ са в три посоки – дали да се гласува за ГЕРБ, дали да се гласува за друга партия, дали да се гласува изобщо. В сектора на БСП тези колебания са редуцирани до два варианта – дали да се гласува за БСП или дали да не се гласува. На практика успехът на ГЕРБ е зависим и от кампанията на други партии, а успехът на БСП е зависим единствено от нейните собствени сили, и доколкото тя е успяла да „преведе“ подалечните евро теми на своите гласоподаватели. Не трябва да се забравя, че когато опре до избори за Европейски парламент, електоратът на БСП традиционно е по-ниско мотивиран отколкото при парламентарни избори. Това ясно се вижда от горното процентно разпределение.

Независимо от високото ниво на декларативност на потенциални гласове в полза на партия „Воля“ вотът за тази партия е несигурен предвид на сравнително по-ниската степен на мобилизация. Обратно – вотът за ВМРО може изненадващо да се покачи на по-високи стойностни нива, тъкмо заради по-високата степен на мобилизация. Предвид обаче на това, че мандатите се разпределят между преминалите прага от 5,88%, но този праг се изчислява, след като се елиминира делът на избралите опцията „Не подкрепям никого“, и двете партии разполагат с потенциални, макар и не съвсем сигурни, шансове да се намесят при окончателното оформяне на картината от изборите.